

O upotrebi i zloupotrebi nauke u sportu, moguće je ići od dobro poznatog „dopinga“ do „opasnog zaborava“ nauke na svoje osnovne postulate i humane ciljeve, do stepenice koja vodi u sopstvenu negaciju i dehumanizaciju. Pa se tako pokazuje da je nauka preko sporta i (nesport-skih rezultata sluškinja „profiteriskim“ interesima pojedinca, grupe ljudi, klase ili cele nacije. U svetu reklame mašinerije, degradacija sporta (naročito njegovih aktera) je potpuna i definitivna. Podsticaj i stimulacija potrošnje sportske i ne samo sportske opreme, manipulacija ljudskim potrebama i slično, ostaje i ostaje dominantno obeležje sporta današnjice, ali, i pre svega, postojećeg načina proizvodnje na kome počiva društvo, a i sport kao njegov sastavni deo.

Mogućnost izmene postojećeg u sportu (i u društvu) autor s pravom potencira sa „stanovišta razumevanja mogućnosti izmene načina proizvodnje“ i njemu svojstvene organizacije države i društva. Uobličavanje sporta u „spektakl“ i „industrijsko-urbanističku“ zabavu, odveo ga je i brzo i sigurno u sferu najgrublje potrošnje i bezobzirne raspodaje sopstvene suštine (IGRE) i dostojanstva.

Revitalizacija i reafirmacija IGRE kao i „promena određenih društvenih odnosa“ neophodna su pretpostavka „za svaku promenu u sportu“, i samo onda kada IGRA bude bila ispred „rezultata po svaku cenu“ čovek (odnosno društvo) može priznati sebi da je postavio cilj primeren sopstvenoj suštini.

Za kraj prikaza navedimo i reči jednog od recenzanata ove knjige (Dr. Prvoslava Ralića) „Pred čitaocima je angažovana studija o jednom važnom fenomenu ljudske svakidašnjice, o mukama vremena da se sportu vrate vrednosti ljudske igre i realnog humanizma na delu“.

Jasmina musabegović: »skretnice«, veselin masleša, sarajevo 1986. tvrtko kulenović

Pre romana „Skretnice“ Jasmina Musabegović je objavila, redom, studiju „Rastko Petrović i njegovo delo“, Slovo Ljubve, Beograd, 1976., knjigu eseja „Tajna i smisao“, Veselin Masleša, Sarajevo, 1977., i knjigu proze „Snopisi“, Veselin Masleša, Sarajevo, 1981. godine.

Za roman „Skretnice“ može se bez oklevanja reći da je njeno najznačajnije delo, bez obzira na to što u prethodnom opusu imamo dve esejističke knjige, odnosno, čak, jednu studiju i jednu knjigu eseja. Jer u „Skretnicama“ se desilo ono što je za svakog autora presudno, desio se, da citiramo Žaka Maritena, susret „između unutrašnjeg bića stvari i unutrašnjeg bića čovekovog“, desio se pravi izbor iz realnosti. „Stvar“ o kojoj je reč, izbor iz realnosti o kome je reč, to je p o r o d i c a. Po tom izboru, po toj „stvari“, preko njih, „Skretnice“ unose svežinu, unose predan u našu književnost. Porodičnih romana imamo tako malo, a čini se da nam se proza, u tematskom pogledu, šablonizirala: svi se bave „krupnim temama“ i „prelomnim trenucima“, fantastika se šablonizirala samom svojom fantastičnošću a „stvarnosna proza“ svojim psihoanalizom unakaženim „malim ljudima“ i svojim kloaka-ambijentima. Nestalo je onih boja i tonova koji prate porodični roman, nestalo je nežnosti, nestalo je čednosti i, naravno, jer je taj nedostatak najteži, najkrupniji, nestalo je prisnosti. Jer, valjda ne treba ni napominjati, „Skretnice“ nisu roman o raspadu porodice, o otrovima koji se cede iz prisile na zajednički život, nego su roman o lepoti, o veličini, o snazi porodice, one više liče na „Pogledaj dom svoj, anđele“, Tomasa O'Nila.

Naravno, ima i ovde, nesporazuma i sukoba, ima ih u svim pravcima, uvek drukčijih, između glavne junakinje, Fatime, i muža joj, Nezira, između nje i dece, između nje i braće. Ali su od njih jače, lepše, ubedljivije veze koje vežu, uvek drukčije, nju i muža, nju i decu, nju i braću, a naročito i iznad svega blista ona divno prikazana, čarobno ostvarena, veza, odnos, između nje i njenog oca. Ima i ovde krupnih tema i prelomnih trenutaka jer se najveći deo radnje romana odigrava za rata, u ratu, ali rat je, u odnosu na porodicu u pozadini, ona ga u dvostrukom smislu reči nadjačava. Prvo u strožije književnom smislu: život se u književnosti pojavljuje u vidu t e m a, a porodica je ovde neuporedivo obimnija, neuporedivo važnija, neuporedivo centralnija tema nego što je to rat. Ali i u jenom doslovnijem, „životnijem“ smislu: u pitanju je

patrijarhalna muslimanska porodica koja, po definiciji, svoje norme življenja proširuje i u komšiluk, a te norme su za nju svetinja. Drugim rečima komšija je mio koje vere bio, ako je kao komšija dobar. Taj zakon se u ratnom košmaru ostvaruje onako kako može i onoliko koliko može, ali kao moralna norma ostaje nepoljuljano. „Skretnice“ su, između ostalog, i roman o bratstvu, ali ne o onom bratstvu koje je u ratu iskavano, nego o onome kome ni rat nije mogao da naudi.

Osim toga što predstavljaju roman o porodici, o muslimanskoj patrijarhalnoj porodici, „Skretnice“ su i roman o željezničarčkoj porodici. Ta činjenica daje naslovu romana puno umetničko opravdanje: njegove simboličke značenjske konotacije o skretanju i glavinjanju ljudskom u neljudskom vremenu ne gube se ali se povlače u drugi plan pred ovim mnogo „stvarnijim“ odrednicama: skretnice su, zajedno sa tračnicama, zajedno sa dresinama, i sa manevarkama, konkretni ljudski t o p o s o v o g a s v e t a, razlog ponosa i uzorak straha ljudi koji u njemu žive.

Za ovu tematsku liniju vezane su neke od najboljih stranica romana. Već na samom početku dobro naložena peč koja širi paru po kupatilu podseća Fatimu na lokomotivu. Nešto kasnije dolazi briljantna scena kad ona putuje u roditeljsku kuću da se porodi i prolazi vozom pored željezničkih postaja na kojima joj je muž službovao, u kojima je ona stanivala: „Vrt pred prozorima bio je zatrpan snijegom i ona nije mogla vidjeti da li je nova porodica njegovala ili zapustila cvijeće što ga je posadila iz avlije s juga, a za koje je strahovala u ovoj hladnoći. Vrt je imao dobru zemlju i bio okrenut suncu. Samo malo se bežeka da vidi raspored. Kuhinja je bila uredna, ali toliko nabijena stanicama: figurama, vještačkim cvijećem i hekliranjem, kao da se živi ljudi ne kreću untra. Nasmijala se i sjetila da nova porodica nema djece“.

Ako je roman o porodici, onda mu je glavni lik majka. To bi trebalo da je gotovo mitska premisa, koja je u ovom romanu ostvarena. Ostvarena je potpuno, i u funkcionalnoj međuzavisnosti sa ostalim elementima romana. Ta Fatima nije iz onog šablona socrealističkih majki koje na naše oči gube ono što im je najdraže, decu i porodicu, što u nama čitaocima izaziva pravedni gnjev i želju da ih osvetimo. Ona je sazdana na potpuno suprotnom, k o n s t r u k t i v n o m principu: porodica se mora i može sačuvati po svaku cenu — svi ostali problemi, ako i za njih imadne vremena, dolaze na red tek potom. Ako u tom cilju, da bi se sačuvala porodica, treba upotrebiti lukavstvo, prevaru, pozu, glumu, Fatima ne samo da to neće pred sebe postaviti kao moralni problem, nego će upeti sve svoje svesne i nesvesne snage da bi svoju ulogu što bolje odigrala. Dolaze šef stanice i novi željezničar, koji je ustaški poverljiv čovek, da ih izbacuje iz njihovog stana, u koji taj došljak treba da se useli. Dolaze s osloncem na vlast, koji će nadvaldati otpor; nailaze na njenu odbranenu lukavost koja nije usmerena samo prema njima, nego i prema vlastitom mužu, Neziru. Prema njima: zove ih u kuću, na kafu. Tonom i sadržajem onog što govori potpuno dezavuiše dramatičnost situacije, izbacivanje iz stana pretvara se u „sporazumni raskid“. Prema njemu: sputava njegov ponos, njegovu osetljivost, njegovu eksplozivnost. Čini čitavu situaciju znatno nevinijom nego što je stvarno bila, i neuporedivo nevinijom nego što je mogla biti.

Roman Jasmine Musabegović ima nedostataka. Jedni su oni koje ne treba oprostiti, a tiču se nedorađenosti, nepročišćenosti jezika. Ona negde proističe iz želje da se u izlaganje pisca uvede govor likova, dijalekt ili sociolekt, pa se u tome ide dalje nego što književni jezik može podneti, tako prva rečenica romana počinje rečima: „Razvaljenim domom...“. Drugde je to čista nestrpljivost, nepažnja, kao u onoj inače izvanrednoj sceni kad dve devojkice idu da zaviruju u bogataške kuće inoveraca koje su, za razliku od njihovih vlastitih, skromnih i zagrađenih zidova, raskošne i okrenute pogledima celog sveta: „Misliš da će se njihov bijeg završiti u još jednoj ovakvoj šetnji: radoznanog zavirivanju u naziruće vitrine s kristalima...“.

Drugi nedostatak je dublji ali lakše oprostiv, jer je u vezi sa stvaralačkim bićem pisca: u drugoj polovini romana, gdje je reč o ratnim zbivanjima, radnja bi zahtevala bolju dramaturšku organizovanost, veću nerativnu preciznost i diferenciranost tokova. Međutim, Jasmina Musabegović nije te vrste pisca i njena najveća spisateljska vrlina, u ovom romanu, u tesnoj je sprezi sa ovim nedostatom: uprkos tome što ne zna da „rukuje“ radnjom, ona ume

da privlači čitaoca, da ga „zove“ na čitanje. Čitačev odgovor, njegovo prihvatanje piščevog poziva najveće je zasnovano na pitanju: šta će dalje biti? Proza Jasmine Musabegović je, slikarskim jezikom rečeno, pastozna, iz nje se niči i pravi radnje teško i nejasno izdajuju, pa ipak ona, od pasusa do pasusa, od fragmenta do fragmenta, od poglavlja do poglavlja, opija i uvlači čitaoca, ne u radnju nego u sebe samu. Mislim da joj veći kompliment od toga nije potreban.

tonko maroević: »motiv genoveve«, grafički zavod hrvatske, 1986. laslo i. blašković

Kako se smeje Tonko Maroević?

Nit, koja se provlači kroz njegovu novu pesničku knjigu, filozofska je, u ovom zdravorazumskom (?) svetu, u onom smislu, ljubavi prema mudrosti. Sklonost znanju i učenju. Svetla strela Borhesove nemoći.

... svi životi
ponavljaju se po starijem kalupu
a unose se stalno nova imena
na način prethodnih obnovitelja. . .

Nežne aluzije, reinkarnirani citati, nova „prepričavanja“ da li pale? Njegov čest smeh nije crnohumorni, dakle nije plačan, ličan (da bude za jednog sebe), zaloga zemlje. Odviše je fini i slan, a da bi čuo dvorišni, novokomponovani, iskrivljeni, komšijski, naš?

Kontekst. Upotreba određenog poetskog modela (?), koja prelazi granice kreativnog impulsa, ona prelazi! Insistiranje na (primer) malarneovskim ulivanjima značenja pravolinijskoj melodiji aliteracije vodi iscrpljivosti. Dozivanje semena (semant!), makazama i lepkom, završava nerešenim rezultatom, hinjenom željom, dakle, hiperbolično: hujljenjem (pravim, to jest pogrešnim). Reči (od njenih glasova gde se traže nove) trebalo bi da se čuju, ali ne (remboovski?) okrećene, ne u horu, ne nateranom slučajnošću, ne pod prismotrom.

Nekontrolisani trk „mladih“ Ponavljača, intelektualne tablice množenja, image eruditnog pesnika nasuprot kopitu (opitog) narodnog pegaza, baš se prenosi metaforom vulgarne aluzije (kao kod svih „poeta“, koji se (danas) zovu Mi). I dvojnici smatraju pisanje i čitanje takve poezije uspešnim ili neuspešnim, u zavisnosti od stepena približnosti „pogotka“ pogodbe (između pisca i čitaoca, koji znaju Trećeg, da bi se aluzija rešila).

Ova knjiga je primer: kako aluzija postaje „skriveno čudo“. Pisac, ispitivač i proveravač, svodnik duše, ize napad i samoljubivost remenja rešenja, greške.

Čuje njegov bitan smeh izdvojenosti i podignutosti (smeh čitaoca) smeh čitaoca, koji mu se, neznačica, podsmeva. To je pravi odnos Maroevićeve figure i to je pun smeh. Neumor njegovog („salonskog“) humora je spram čitaoca, koji mora da čita. „Ručica iz druge ruke“ ispisuje stihove koje ima.

Pesnik nudi i odgonetke, ali zadatak je, u najvećoj meri, ispunjen, kad se, po Valerijevim rečima, „ne prestaje da saznaje i da (se) se razume“ i ostane nerazumljivi Kum.

giacomini scotti: »produžiti život«, glas, banja luka, 1986. tomislav marjan bilosnić

Za Đakoma Skotija pisati pjesme jednostavno znači produžiti život, kao što veli već naslov njegove nove zbirke. Iz ovog odnosa proizlazi cjelokupna Scottieva poetika, to je suština, odnosno crvena nit njegova pjesništva uopće. Uzimajući za tematiku svojih opjevaka samo osobno iskustvo i vlastite doživljaje, bilo one banalne s nekog slučajnog putovanja, bilo one egzistencijalne, sudbonosne, proistekle iz nekih viših pa i usudno neobjašnjivih razloga, pjevajući emotivno, ekspresivno i svježe, ponekad tek bilježeci skice svojih prvotnih nadahnuća, poveljeći se za intuitivnim, Scotti gotovo panično želi produžiti život, svaki njegov iole značajniji trenutak, otrgnuti ga od prošlosti i zaborava, učiniti „vječnim“, pa otuda u ovoj lirici dosta je one čudesne naivnosti po čemu svijet, zapravo, i prepoznaje pjesnike. Jer, „riječi ako se ne kažu... izjedaju mozak“, a bez njih čovjek bi bio samo „jedan od tolikih mrtvih“.

Pa ipak, već na početku ove zbirke Skoti zaključuje: „Nema hrabrosti koja bi pobijedila / udes

življenja", a zatim o samom življenju veli — „razorenost, to je najmanje što se može reći“, jer se „svaka daleka obala / rušila u more sna“. Za vitalnog Scottia ovaj pesimizam bi bio možda i neprimjeran i nesvojstven, kad se ne bi znalo da je zbirka *Produžiti život* sva koncentrirana oko dviju pjesama, zapravo poema, izuzetne „Posled-nje doba“, čiji nas već naslov upućuje na najavu posljednjih pjevanja, i isto tako dobre, potresne pjesme „Pjesme za mrtvim sinom“, napisane iz dna duše, doslovno iz utrobe ispuštene kao krik i jecaj oca nad udesom mladog sina. Sve ostalo su samo predasi, trenutačna i kratka smirenja, zapisi o moru, pticama, zemlji, vremenu, samoći, dnevnik doživljenog i viđenog, o temama putovanja i sobne tišine, pitanja opća i pitanja obiteljska. Mirnoća i dobrota izbija iz ovog pjesništva, a spontanost i jednostavnost njegove su ključne odlike.

Četrdesetak pjesama ovdje sabranih u četiri ciklusa mahom su, dakle, „smiješak boli“ ili pak samo pitanje „nutarnjeg krajolika“. Pjesme su uglavnom napisane na talijanskom jeziku, a preveo ih je Mate Maras u suradnji s autorom, Tonko Maroević i autor sam. Utjecaj talijanske poslijeratne lirike i hrvatske lirike s početka šezdesetih godina je vidljiv, pa otuda i stalna upitanost nad čuđom življenja i postojanja, kao i pitanje nije li jedino patnja poticaj za svaki let, što se kao leit-motiv provlači kroz ukupnost ove lirike. Scotti se, dalje, ne libi ni sentimentalizma, kao ni unošenja gotovo dokumentarnih fakata, a osjeća se utjecaj i modernizama, sve to s jednim osnovnim ciljem da se ukaže na vjeru u snagu, u bitnost, ako ne i u svemogućnost riječi.

Registar interesa i pjesničkih postupaka u pjesničkom slovu Dakomo Skoti vrlo je širok, mada je riječ o stihovanju po nekoj unutarnjoj inerciji autora, i mada u ovom pjesništvu sve nastoji biti imenljivo. Emotivne skice, lirski sastavci, dosljedna raščlamba zbiljskoga, egzistencijalne i metafizičke određenice, projekcije sjećanja, natruhe bizarnoga, česta anegdotalnost, naracija i komunikativnost, isповједна nota, sugestivnost i slikovitost, pa i poneka brzopletost posebice u gomilanju sličnih i istih iskaza, sve su to, ma koliko heterogene, odlike ove samoživne lirike u konačnom zbiru vrlo korektno napisane. Ova se lirika kreće u širokom rasponu od nekog pukog ispisivanja literarnih motiva pa do čiste erudicije, od nabačenih skica o viđenom do percipiranja samog fatuma, odnosno onoga što on poslije svog čina ostavlja i primozgu. Scotti jednostavno ne bira sredstva kako produžiti život, on zna da se to može i pisanjem, i on gotovo svakodnevno ispisuje pjesmu za pjesmom, objavljuje knjugu za knjigom.

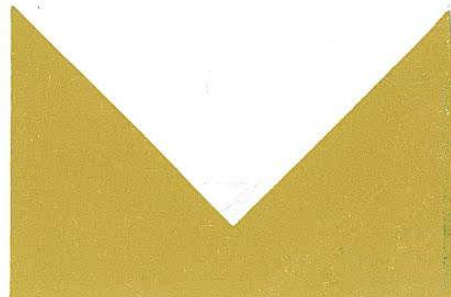
U pripremi:

- Teorija uticaja
- Poezija severnoameričkih indijanaca
- Nova tumačenja
- Bibliografija časopisa Polja (1956 – 1986)

jeste li se i vi pretplatili na polja

Obaveštavamo čitaoce Polja da će godišnja pretplata za 1987. godinu iznositi 2500 dinara.

Objavljujemo tekst Z. Vukovića mada nismo imali isključivo na umu to što se on ne slaže s prikazivačem i ocnom sopstvene knjige (kuda bi odvelo to ako bi svaki autor intervenisao na ovaj način). Međutim, treba ukazati na posebnu vrstu interesa koji pogađaju Z. Vukovića. I ne samo njega.

mišljenja • mišljenja • mišljenja • mišljenja

Prinuden sam da odgovorim na kritiku moje knjige „Velika dela već su napisana“ u najnovijem broju „Polja“ (br. 333) iz pera Vašeg saradnika, mladog kritičara i pesnika Dušana Patića (budućeg velikana). Ne bih se uopšte javljao da ne smatram tragičnom činjenicu da još jedan kritičar („čuvaj forme“) previda osnovne stvari: pesnički senzibilitet i drugačiju poetiku kojom ne pišu on i njegovi prijatelji — istomišljenici.

Njegova kritičarska nemoć je očigledna jer nije književno — teorijskim postupkom pokazao i dokazao slabosti i mane knjige „Velika dela već su napisana“. Učinio je to izvrtnjem smisla u mojim pesmama, nizanjem tvrdnji koje nije potkrepio (što, obično, čini pismeni kritičar). Šta je to „izandali konkretizam“? Patić nije ni pokušao da objasni jer, očigledno, ne poznaje poetiku konkretizma.

Kao loš kritičar pribegao je lukavstvu: „izvrnuću smisao njegovih pesama“, „namerno pogrešno parafrazirao ili citirao neke njegove stihove“, „nakaradno ću protumačiti sve“. To je oprobao i proven metod, lako primenljiv.

Najgora je ona kritika koja se zasniva na dogmi. Najgori je kritičar — dogmatik koji ide ulicom, maše knjigama svojih prijatelja i više: „Ovo je poezija! Samo ovo i ništa više“. Upravo to čini Dušan Patić da bi zadržao svoju poziciju u „Poljima“, jer oseća strah od promene, oseća da se svet tako brzo menja da bi on lako mogao otpasti. Stoga je bolje napadati sve i svakoga (može i po narudžbini) samo da se održi „status quo“ i sačuvaju pozicije. A u „Poljima“ on može opstati samo pod jednim uslovom: *napadajući konkretno i Književnu zajednicu Novog Sada*. Iz njegove kriuke to se lako da shvatiti. Neka mu ne smetaju neki moji stavovi; oni su zaista proživljeni. Za stav da su „velika dela već napisana“ mogao bih navesti više dokaza. Spomenuću samo neka dela za koja se kaže da su „velika“, „neprevaziđena“ i koja su već toliko vekova osnova za proučavanje i studiranje književnosti: Biblija, „Ilijada“ i „Odiseja“, „Romeo i Julija“, „Hamlet“, „Zločin i kazna“, itd. S druge strane, stav da su „velika dela već napisana“ ne mora se bukvalno shvatiti; on može da stoji kao mogućnost, kao moguć način razmišljanja (što Patić ne može da shvati).

Stav da današnji pesnici nisu boemi smatram da je takođe istinit ili se na njega može gledati kao na mogućnost. Današnji talentovani, mladi i perspektivni pesnici vrlo su obrazovani ali daleko od svake boemije. Takođe je istina da sam u gradu sreo čudnog psa — bio je toliko čudan da sam se iznenadio. Patić to ne može da shvati. Pošto sam naknadno otkrio o kom se psu radi, evo, saopštiću to i njemu: bulterijer (nastao ukrstanjem buldoga i terijera).

Po D. Patiću (i njemu slučnima) današnji pesnici uopšte ne idu ulicom, slepi su za boje, ne udišu vazduh, ne piju vodu. Slepi su za sva vanjska zbivanja. Non-stop su zatvoreni u svojim kancelarijama, gde ih više ništa ne može iznenađiti, niti se bilo čemu mogu začuditi.

Osećanja suvišnosti poezije i sopstvenih pesama koja povremeno doživljam deo su moje intime. Hteo sam da ukažem na to da se Patić uopšte ne služi teorijskim postupkom u dokazivanju nečega već jednostavno „napada“ moju intimu, moj način razmišljanja, zaboravljajući na pesnički senzibilitet. Pesnički senzibilitet je za njega nepoznanica zato što preveliki značaj pridaje intelektu.

Očigledna je njegova nemoć kao kritičara. Smatram da sam argumentima dokazao to što on nije uspeo u pogledu mojih pesama (mada se zaista trudio). On je jednostavno iskoristio svoju poziciju u „Poljima“ da naškrađa nešto što smatra „književnom kritikom“. Spominje i tolike mlade, talentovane pesnike koji ne mogu da objave knjigu a, eto, ja sam objavio tri. Sve svoje knjige objavio sam legalno i regularno što je slučaj i s mojom četvrtom knjigom. Svi koji su trebali da pročitaju moje pesme u rukopisu pročitali su ih. Nisam kriv što mladi, talentovani pesnici ne mogu da objave svoje prve knjige. To će biti sve teže i teže ukoliko nisu izrazili talenti a možda će u ovoj situaciji morati da obezbede i taj prokleti novac. Za razliku od nekih drugih izdavačkih kuća u Novom Sadu i Vojvodini predlažem im da svoj rukopis predaju najdemokratskijem izdavaču u zemlji, Književnoj zajednici Novog Sada, gde će svaki rukopis biti pažljivo pročitan i svaka poetika prihvaćena u duhu kineske izreke o „cvetanju stotine cvetova“. Izvinjavam se unapred, živim za velika dela koja će napisati Dušan Patić i njegovi šaptači (na levo i desno uvo.)

Drugarski pozdrav, Zoran Vuković

časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja, novi sad, katolička porta 5, telefon (021) 28-765 uređuju: silvija dražić, zoran derić, petru krdu, alpar lošonc, dorđe pisarev, miroljub radojković i slobodan radošević ★ glavni i odgovorni urednik franja petrinović ★ tehnički i likovni urednik cvetan dimovski ★ sekretar redakcije radmila gikić ★ lektor mirjana stefanović ★ članovi izdavačkog saveta: bosiljka bojanić (predsednik), tanja đurić, biljana cvietković, rada ćupić, dušan radak, boško ivkov, dušan mihailović, dušan patić, danica grubač, simon grabovac (delegati šire društvene zajednice), radmila gikić, radmila cvijanović lotina, vladimir kopiel, franja petrinović i čedomir keco (delegati izdavača) ★ izdaje nišro „dnevnik“, novi sad, bulevar 23. oktobra 31 ★ direktor nišro „dnevnik“ jovan smederevac ★ osnivač pokrajinska konferencija saveza socijalističke omladine vojvodine ★ časopis finansira siz kulture vojvodine ★ rukopise slati na adresu: redakcija „polja“, novi sad, poštanski fah 190, žiro račun 65700—603—6324 nišro „dnevnik“ oour „redakcija dnevnika“, sa naznakom za „polja“ (godišnja pretplata 1.200 dinara, za inostranstvo dvostruko) ★ na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku i kulturu broj 413-152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga ★ tiraž 2.000 primeraka

sestra lorda bajrona

zoran đerić

„Moja vrlo draga sestro Augusta, — kad biste znali k o g a sam napustio radi Vas, osim mog putovanja, videli biste da sam postao vrlo odan brat“.

Bajron

videla sam kako si postao vrlo odan brat u nedelju juna 1813. u tvom stanu negde oko podneva dočekao si me oduševljen svoj profil prepoznao si na meni pučenje usana naboranje veđa i pogrešno izgovaranje jer ti koji si se bavio uvek samim sobom bio si iznenađen svojim dvojnika koji je uz to i lepa žena

voleo si da te žene gledaju kao najmiliju i pomalo z l u s e s t r u tražeći u ljubavi veselo prijateljstvo čulnosti i materinsku toplinu želeo si da budeš sestra pomalo čudljiva u ovoj avanturi sa osećanjem krivice jer uživao si u okrivljavanju sebe

„Tako mi boga, koji me stvorio za moju vlastitu nesreću i svakako ne za dobru drugih, n j u ne treba kriviti, ne ni za hiljaditi deo u poređenju sa mnom. Ona nije bila svesna iskušenja sve dok nije postalo prekasno i ja njeno p o d a v a n j e objašnjavam. . . kao nežnost.“

Bajron

ja nisam bila svesna iskušenja koje je tebi pružalo gorčije i snažnije zadovoljstvo sreću pomešanu sa grižom savesti ja nisam bila svesna greha incesta već samo tvojih prohteva čari pobuna u takvom telesnom uživanju sa mnom moj nevaljali džentlmen moj rođače i mužu moja deca potrčala su za tobom radosno dovikujući „bajron“ „bajron“

maštali smo o zajedničkom putovanju (majčina dušica i lavendula planinski obrisi kraj mora), a ostali smo u Londonu (avgust) kada je grad prazan lakše je biti srećan mila ludorija tvog srca

ti si uistinu stvorenje bez imalo uobraženosti podatljivost žena bila je za tebe iznenađujuća okolnost i u dubini duše stvar sramna ipak čekao si nas na pola puta pošto bismo drugu polovinu same već bile prešle

da li si me sahranio milu uspomenu u grobnice među kojima si živeo sanjar zaštićen prezirom nikada potpuno izlečen od nade da li si me već

radije i to nego da te gledam nezadovoljena radije i to nego da te prepustim drugoj pred čijim češ zadivljenim očima ispijati pune lobanje čarobnog vina

pisao si mi retko i ja sam računala da si ljut na mene ali šaljem ti svoj portret (plašila sam se tvoje ljubavi) i pramen svoje kose (a sada strepim da nisam više voljena)

„Otputovao sa sestrom 17. januara. . .“

puteljke i padine pokrio je sneg — svet je zaboravljen — smejali smo se učio si me italijanski (zar se brat i sestra ne mogu vratiti razumnom životu) pod istim krovom i iznenađenjem ostavljao si napunjene pištolje kraj uzglavlja u snu govorio užasne stvari škrgutao zubima da se ne bi ugrizao stavljala sam ti između vilica maramicu ponekad ruku svoju kosu i napajala tvoju žeđ mineralnom vodom telesnim sokovima i pljuvačkom

besmislen je bio naš život užasna tvoja naglost i loše varenje, ali sa voljenim bićem ne može se biti nesrećan

„Hajhoj! Hteo bih da budem na svom ostrvu!“

Bajron

hajhoj htela bih da budem na tvom ostrvu kad je pao napoleon rodila se devojčica nadenula sam joj ime koje si želeo (m e d o r a) o bezumnosti bio si ponosan na svoje očinstvo neosporno voleo si me više nego ikad ljubavlju istovremeno očajnom i neodoljivom i pisao stihove „u toj ljubavi ima zločina“ — ti si bio slavan bogat moj brat ja bez svoje volje slušala sam te i gledala bio si lep u kaluderskoj odeždi „jedan stranac u svetu živih“ kako si voleo da razmišljaš o sebi lutajući između krstova znakova milosti

da si mogao neprekidno da čitaš nikad ne bi osetio potrebu za društvom jer čovek te ne oduševljava a od žena samo jedna čije ti prisustvo unosi nešto iznemirujuće neki čudan uticaj „čak i kad ih čovek voli“

„Između žene Anabele i sestre Auguste Bajron je provodio prijatne zimske dane. . .“

oblak je prešao preko groblja sujeveran uplašio te kao i crni konac na venčanom prstu žene glomazan nikako ne pristajući pao je u oganj nanevši ti nekoliko časova žalosti a ona (anabela) zlobnica kada si je priveo ogledalu da je uveriš kako između vas dvoje nema sličnosti rekla je smejući se „kao brat i sestra“ kao da nešto sluti ili zna

o drago čudovište izopačene strasti niko te ne čini srećnom osim auguste čak i papiriće iz svoje bračne ložnice slao si mi da bi me to radovalo

kad ste mi došli u posetu primila sam vas tiho bez reči i ne zagrlivši snahu „nama je prijatno i bez vas lepa moja“ — ta misao dovodila ju je do ludila dok nije prihvatila ulogu čuvara naša dva čudna bića deleći naše radosti i tuge

nema pomirenja d u c k moje drago pače u tvojoj sobi pilule sa lekovima „ljubav polako umreti može“ — ali ti više ni umreti ne možeš

„Sada, ja zevam, — dakle, laku noć, Bajrone!“

Bajron

ja sam tvoje poslednje stvorenje za rastanak nežan i zao (bio si) tužan i pakostan (i to) izgnanik dobrovaljni

londonom se pričalo da zavodiš grizete sa donje ulice i da sam ja s tobom obučena kao paž tvoja svodilja sluškinja dok si ti ustvari kupovao ukrase za svoje devojčice koje si dabome voleo koje si upropastio jer „bejasmio stvoreni da jedno drugo ovako mučimo“

dok ljubomora i mržnja progone me kao grešnicu govorila sam o koprenama i satenu sigurno hladnokrvno prirodno tamo gde je trebalo da me satru ja sam i dalje čula tvoj zov i nisam se pokajala nisam nikad

my lord my god
okrenuvši se na stranu napustio si nas
uz kratki blesak munje
veliki pas ležao je
kraj tvojih nogu